

رام - ششم شهریور

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

هشتم شهریور

شامگاه شنبه هشتم شهریور سال ۱۲۸۶ هجری خورشیدی (۲۲ رجب ۱۳۲۵ق) اتابک امین‌السلطان صدراعظم ایران پس از شرکت در نشست مجلس شورای ملی و سخنرانی در تایید امضای متمم قانون اساسی - که خواسته‌ی مشروطه‌خواهان بود- در حالی که همسو شدن‌اش با نمایندگان مجلس و مقاومتش در برابر محمدعلی‌شاه مستبد با استقبال نمایندگان روبرو شده بود، وقتی همراه با سید عبدالله بهبهانی از در مجلس بیرون می‌آمد ترور شد و در جا کشته شد. درباره‌ی قاتل او و انگیزه‌اش بحث‌های زیادی وجود دارد. به ظاهر قاتل عباس آقای تبریزی بود که در محل حادثه با تپانچه خودکشی کرد، اما شواهدی هست که نشان می‌دهد حیدر خان عمواغلی از طرف مشروطه‌خواهان تندرو اتابک را ترور کرده و در ضمن محمدعلی‌شاه هم خواهان مرگ او بوده و وی نیز گروهی را به طور موازی برای کشتن او مامور کرده بوده است. هرچند از فرصت بهره جست و در همین روز عباسقلی خان آدمیت از رهبران مشروطه‌خواه را به جرم قتل او دستگیر کرد.

درست در همین روز قرارداد بدنام ۱۹۰۷ بین انگلستان و روسیه در سن پترزبورگ امضا شد و این همان عهدنامه‌ی مخفی‌ای بود که بر اساس آن ایران و افغانستان و تبت در قالب مناطق نفوذ بین دو کشور تقسیم می‌شد. یکی از پیامدهای این قرارداد تاسیس پلیس جنوب به دست انگلیسی‌ها بود که در هشتم شهریور ۱۲۹۵ و ثوق‌الدوله زیر بارش رفت و حکم تاسیس آن را امضا کرد. دو سال بعد (۱۲۹۷) هم ابراهیم منشی‌زاده و اسدالله ابوالفتح‌زاده اعضاء مؤثر کمیته مجازات که به حبس و تبعید محکوم شده بودند هنگام فرار هدف گلوله قرار گرفتند و به قتل رسیدند.

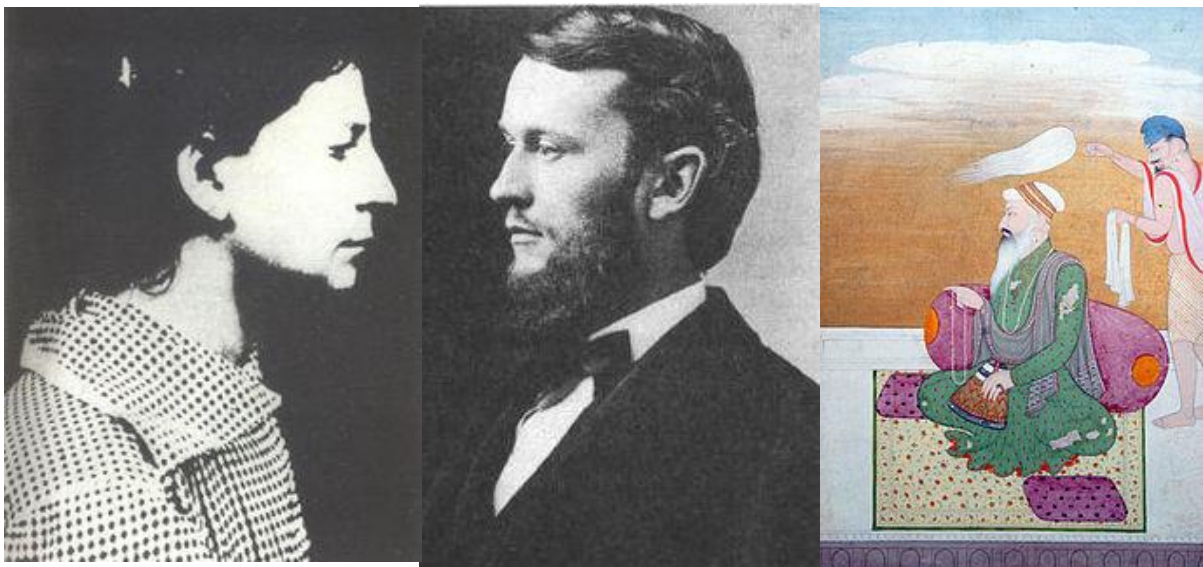
در هشتم شهریور ۱۲۹۹ کنفرانس ملل شرق در باکو تشکیل شد و این یکی از اولین گردهمایی‌های کمونیست‌های ایرانی بود که به شوروی وابسته شده بودند. در ۱۳۲۲ قوای شوروی و انگلیس تعداد زیادی از رجال ایران و افسران ارتش و کارکنان بنگاه راه آهن دولتی ایران و روزنامه نگاران را به اتهام همکاری با آلمان‌ها و تشکیل ستون پنجم در ایران توقیف و زندانی نمودند و آنها را به اراک انتقال دادند. در میان بازداشت شدگان دکتر احمد متین دفتری نخست وزیر سابق، دکتر محمد سجادی وزیر سابق، علی هیئت رییس شعبه دیوان عالی کشور، امیر همایون بوشهری، جعفر شریف امامی، علی اکبر موسوی زاده، رییس دیوان کفر، سرلشگر آق اولی - سرلشگر ابوالحسن پورزند - سرتیپ صادق کوپال - سرهنگ منوچهری (بعداً بهرام آریانا) سرهنگ بقائی، و سرهنگ بانمانقلیچ بودند. سرلشگر فضل الله زاهدی فرمانده لشکر اصفهان توسط قوای انگلیس بازداشت و به فلسطین تبعید شد.

درست ده سال بعد یکی از این دستگیر شدگان وطن خواه یعنی تیمسار زاهدی به جریان ضد نهضت نفت پیوسته بود و به تازگی بر ضد مصدق کودتا کرده بود. در هشتم شهریور ۱۳۳۲ اعلامیه‌ی شماره ۱۴ فرمانداری نظامی تهران صادر شد و از مردم خواست تا محل اختفای این افراد را به فرمانداری نظامی اطلاع دهند: دکتر حسین فاطمی وزیر سابق امور خارجه، دکتر مهدی آذر وزیر پیشین فرهنگ، مهندس حقشناس وزیر سابق راه، دکتر عزیزالله ملک اسمعیلی معاون سابق نخست وزیر، خلیل ملکی رهبر گروه سیاسی نیروی سوم، مهندس کاظم حسینی استاد دانشگاه و نماینده مجلس، کریم پور شیرازی مدیر روزنامه شورش. دو سال بعد بار دیگر صدور نفت ایران از سر گرفته شده بود و در همین روز به سال ۱۳۳۴ یک کمپانی ایتالیایی چهار صد هزار تن نفت از ایران خریداری کرد. با این همه اعتراضها به دخالت دربار در سیاست همچنان برقرار بود. طوری که در همین روز به سال ۱۳۳۹ مردم غالب شهرستانها به انتخابات اعتراض کرده و ابطال آن را خواستند.

شیخ بهائی

در سالهای اخیر این روز به خاطر انفجار بمبی که مجاهدین کار گذاشته بودند، در دفتر ریاست جمهوری برجستگی یافته است. این بمب در سال ۱۳۶۰ محمدعلی رجائی رئیس جمهور و محمد جواد باهنر نخست وزیر را از میان برد. درست ده سال بعد شوروی فرو پاشید و در هشتم شهریور ۱۳۷۰ آذربایجان از شوروی مستقل شد

فانی کاپلان

چارلز دولیتل والکات

گورو رام داس

در سطح جهانی هشتم شهریور با چند رخداد سیاسی مصادف بوده است. در ۹۵۳ گورو رام داس چهارمین رهبر دینی سیکها شد، و در ۹۶۹ توکوگاوا ایه یاسو به قصر ادو وارد شد و سلطنتش را آغاز کرد. در ۱۱۹۲ سرخپوستان کریک به یک شهرک نظامی سپیدپوستان در آلاباما حمله بردند و پانصد ساکن آنجا را

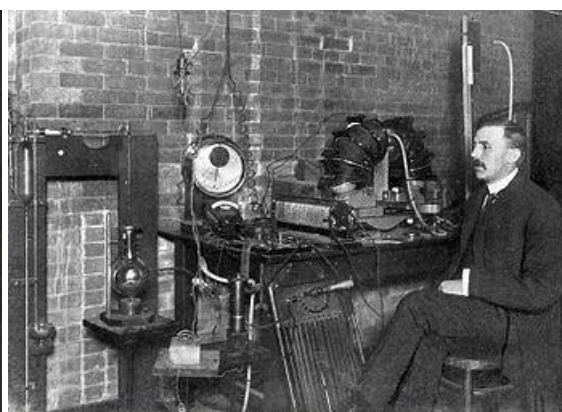
کشتار کردند، که نیمی‌شان سرباز بودند. در ۱۲۹۳ در جریان جنگ جهانی اول ارتش آلمان روسیه را در نبرد تاننبرگ شکست داد، و در ۱۲۹۷ فانی کاپلان در پی برخاستن موجی از مقاومت در برابر سلطه‌ی بلشویک‌ها لنین را ترور کرد اما تنها توانست او را زخمی کند. به دنبال این حادثه ترور سرخ آغاز شد که به اعدام حدود یک میلیون نفر انجامید. در ۱۳۲۴ هم انگلیسی‌ها هنگ کنگ را از ژاپنی‌ها پس گرفتند. در هشتم شهریور ۱۲۱۴ شهر ملبورن و در ۱۲۱۵ شهر هوستون تاسیس شد، و در ۱۲۸۸ چارلز دولیتل والکات سازه‌های سنگواره‌ای برگس شیل را کشف کرد و شاخه‌هایی به کلی ناشناخته از حیات را معرفی کرد. در ۱۳۴۲ هم خط تلفن مستقیم بین رهبران آمریکا و شوروی میان مسکو و واشنگتن آغاز به کار کرد که در پیشگیری از درگیری نظامی بین دو ابرقدرت بسیار کارساز از آب درآمد.

جهانگیر شاه گورکانی

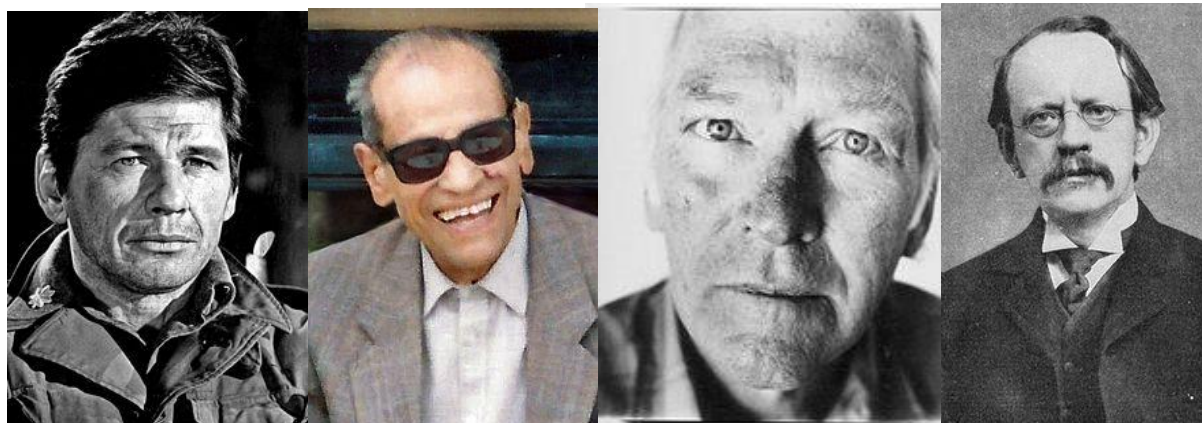
مری شلی

ارنست راترفورد

هشتم شهریور در ضمن زادروز چند ایرانی و انیرانی نامدار هم هست. از میان ایرانیان جهانگیر شاه گورکانی در ۹۴۸ و برادران دوقلوی نویسنده و روشن‌اندیش، حمید و محمود عنایت در ۱۳۱۱ زاده شدند. در میان انیرانیان هم مری شلی خالق فرانکشتاین (۱۱۷۶) و ارنست راترفورد دانشمند نیوزلندی (۱۲۵۰) سزاوار اشاره هستند. در این روز شیخ بهائی (بهاء‌الدین آملی) مؤسس مکتب حکمت اصفهان (۱۰۰۰)

درگذشت و در ۱۳۵۰ هم علی هادی‌برا اولین مجسمه‌ساز دوران مدرن ترکیه درگذشت، که ایرانی و زاده‌ی تهران بود و در پاریس هنرهای زیبا خوانده بود و بنیانگذار هنرهای تجسمی مدرن در ترکیه محسوب می‌شود. نجیب محفوظ ادیب و روزنامه‌نگار مصری هم در ۱۳۸۵ فوت کرد. از اهالی باختر و خاور هم تئودوریک کبیر (۵۲۶ میلادی)، امپراتور ژاپن شوکو (۸۰۷ هجری خورشیدی)، لویی یازدهم شاه فرانسه (۸۶۲)، جی جی تامپسون فیزیکدان انگلیسی (۱۳۱۹)، و چارلز برونسون هنرپیشه و دونالد دیویدسون فیلسوف (هر دو در ۱۳۸۲) در این روز درگذشته‌اند.

برونسون

محفوظ

دیویدسون

تامپسون